

Міхно О. Популяризація музеїв навчальних закладів - пріоритетний напрям діяльності Педагогічного музею України. *Доповідь на Всеукраїнському круглому столі «Музеї навчальних закладів як осередки патріотичного виховання»*. 14 березня 2015 р. Київ. Педагогічний музей України.

Олександр Міхно,
директор Педагогічного музею НАПН України,
кандидат педагогічних наук

Популяризація музеїв навчальних закладів - пріоритетний напрям діяльності Педагогічного музею України

Автор доводить, що Педагогічний музей України позиціонує себе як науково-організаційний центр для музейних педагогів, зокрема керівників музеїв у навчальних закладах; окреслено проведені музеєм заходи, які сприяли активізації діяльності шкільних музеїв та встановленню творчих зв'язків між ними.

Ключові слова: музейна педагогіка, шкільний музей, музейна виставка.

Popularization of the museums of educational institutions - the priority direction of the Pedagogical Museum of Ukraine

The author argues that the Pedagogical Museum of Ukraine positions itself as a scientific and organizational center for museum educators, in particular, heads of museums in educational institutions; The activities of the museum, which promoted the activation of school museums and the establishment of creative connections between them, were outlined.

Key words: museum pedagogy, school museum, museum exhibition.

Шановні добродіі!

Радий вітати вас у стінах цього історичного будинку, спорудженого понад 100 років тому (у 1912 р.) саме для Педагогічного музею. Початок минулого століття, як ми знаємо з історії, - час складних, доленосних випробувань для України. Сьогодні ми стикаємося з подібними проблемами, і саме від нас залежить, як ми скористаємося тим шансом, який дала нам історія, чи зуміємо сконсолідуватися, виробити чіткі орієнтири і врешті почати діяти. Переконаний, що наше сьогоднішнє зібрання - обговорення питання діяльності музеїв навчальних закладів - це один із важливих, вчасних, необхідних кроків у поступі нашої держави до європейських цінностей, базовою з яких є цінність людини, цінність людського життя. Наш видатний педагог-гуманіст В. Сухомлинський наголошував: «Приймати близько до серця радощі й жалі Вітчизни здатний лише той, хто не може байдуже пройти повз радощі й жалі окремої людини».

Музеї навчальних закладів у різні періоди вітчизняної історії переживали підйоми і спади, але сьогодні можна з упевненістю стверджувати, що актуальність їх існування і розвитку не підлягає сумніву. Однак подальший

розвиток шкільного музеєзнавства в Україні гальмується наявністю цілої низки невирішених проблем, зокрема таких, як відсутність контактів між шкільними музеями (90% учнів ніколи не були в жодному шкільному музеї, окрім свого) та відсутність контакту з іншими музейними установами;

Відзначу, що Педагогічний музей України намагається позиціонувати себе як науково-організаційний центр для музейних педагогів і насамперед для керівників музеїв у навчальних закладах (шкільних музеях): за останні кілька років музеєм організовано низку заходів у цьому напрямі.

Так, у травні 2009 р. вперше в нашій країні було організовано Всеукраїнську виставку «Музейно-педагогічна палітра України» з метою висвітлення системи освітньо-виховної роботи музеїв при навчальних закладах. Учасниками виставки стали 37 музеїв різних регіонів України.

У межах роботи виставки було проведено засідання круглого столу «Музеї при навчальних закладах України: сучасний стан та перспективи розвитку». До участі в обговоренні актуальних питань розвитку музейної педагогіки були запрошені вчені, музеєзнавці, музейні педагоги, керівники музеїв при навчальних закладах, методисти, відповідальні за організаційно-методичну роботу з музеями та представники дитячих музейних центрів. Серед завдань, що стояли перед учасниками круглого столу: визначення основних тенденцій розвитку музеїв навчальних закладів, їх нормативно-правової бази; проблеми розвитку музейної педагогіки.

У листопаді 2012 року у межах роботи виставки «Педагогічному музею України – 110 років» відбулося засідання круглого столу «Шкільний музей: досвід і перспективи». Цей захід було організовано музеєм за підтримки Українського державного центру туризму і краєзнавства учнівської. Учасники круглого столу констатували, що музеї при навчальних закладах живуть і працюють творчо, зберігають та збагачують традиції і музейно-освітній простір свого міста.

Навесні 2013 року у Педагогічному музеї України працювала Всеукраїнська виставка «Шкільний музей: ретроспектива і сьогодення», організована спільно з Українським державним центром туризму і краєзнавства учнівської молоді. Її мета – висвітлення нинішнього стану шкільного музеєзнавства та популяризація діяльності шкільних музеїв. На виставці було представлено 16 шкільних музеїв з Волинської, Дніпропетровської, Київської, Кіровоградської, Полтавської, Хмельницької, Черкаської областей та м. Києва. Це музеї різних профілів: літературні, історичні, музеї, присвячені видатним історичним та культурним діячам.

З 2014 р. на сайті Педагогічного музею України розпочато створення електронного інформаційного ресурсу «Музейна педагогіка», у межах якого - кілька підрозділів, кожен з яких які тією чи іншою мірою стосуються діяльності музеїв навчальних закладів. Один з розділів - «Шкільні музеї» - безпосередньо висвітлює досвід роботи таких музеїв. Протягом часу функціонування ресурсу - 2014 р. та січень-березень 2015 р. - на ньому розміщено 255 матеріалів.

Отже, популяризація досвіду роботи шкільних музеїв є одним із головних напрямів діяльності Педагогічного музею України. Проведені музеєм заходи певною мірою сприяли активізації діяльності шкільних музеїв та встановленню творчих зв'язків між ними, хоча, зрозуміло, повністю проблему міжмузейної комунікації такі заходи не вирішують.

Щодо подальшої діяльності Педагогічного музею України в означеному напрямі, то хочу озвучити такі пропозиції: плануємо навесні 2016 р. зібрати круглий стіл, на який запросити науковців, які досліджують проблеми музейної педагогіки, і обговорити теоретико-методичні питання, зокрема питання термінології, а восени 2016 р. за підтримки Українського державного центру туризму і краєзнавства учнівської молоді провести Всеукраїнську науково-практичну конференцію за участю як науковців, так і керівників музеїв навчальних закладів. У зв'язку з такими перспективними планами звертаюся до вас з проханням заповнити роздані анкети, повідомити про ці плани колег і надсилати пропозиції щодо питань, які вас цікавлять, на пошту музею. Ваші пропозиції і зауваження неодмінно будуть враховані.

Щодо ефективності роботи музею в обговорюваному напрямі, щодо ефективності роботи цього круглого хочу нагадати слова американського антрополога Маргарет Мід:

«Ніколи не сумнівайтеся, що невелика група розумних, відданих своїй справі людей може змінити світ. Досі тільки вони це і робили». Можливо, світ ми і не змінимо, але, переконаний, що у нашій справі, у справі популяризації діяльності музеїв навчальних закладів, налагодженню контактів між ними, уже зроблено і ще буде зроблено багато необхідного.

А закінчити свій виступ хочу словами В.О. Сухомлинського, які є дороговказом у нашій роботі: «Сила й ефективність патріотичного виховання визначається тим, наскільки глибоко ідея Батьківщини оволодіває особистістю, наскільки яскраво бачить людина світ і саму себе очима патріота».

Дякую за увагу.